І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 12. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го СІЧНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 19. 1962 No. 12. VOL. LXIX.

ЗДА НЕ Є ВДОВОЛЕНІ ПОДІЯМИ В САНТО ДОМІНҐО

ДУМАЮТЬ ЗІРВАТИ ВЗАЄМИНИ

Вашинґтон. — Державний секретар Дін Раск заявив 17 січня, що найновіші події в Домініканській Республіці не є сприятливі для уряду ЗДА, бо там знову готово прийти до військової диктатури після резиґнації президента Белягера та семичленної Державної Ради, яку заступатиме військово - цивільна хунта. Д. Раск заявив в Палатній Комісії Закордонних Справ, що уряд ЗДА обмірковує сильний економічний і політичний натиск на новозорганізований уряд у формі хунти, яка повинна знайти шлях співпрацювати з опозицією. Коли ЗДА зірвуть дипломатичні зв'язки з Домініканською Республікою, не визнаючи нового уряду, тоді, казав Раск, ця країна не купить в Домініканській Республіці цукру за $45 мільйонів в перших шістьох місяцях цього року, як це було вирішено після того, як там почали були стабілізуватися відносини, коли Організація Американських Держав була припинила політичні і економічні санкції проти Домініканської Республіки. Державний секретар заявив, що ціллю американського натиску на Санто Домінґо є те щоб там зліквідувати той стан, який заіснував 16-го січня, і щоб нова хунта вможливила шлях до дійсної демократії. Перевага військовиків в новій хунті насторожує вашинґтонський уряд, і тому державний департамент заговорив про те, що конечна є зміна в Санто Домінґо, яка вможливила б „повну демократичну владу". Відмовлення визнання новій хунті буде дошкульнішим кроком, як саме зірвання дипломатичних взаємин, яке відбулось було в 1960-му році. Але після скасування визнання нового уряду силою факту будуть припинені і дипломатичні взаємини. Семичленна Державна Рада під проводом президента Белягера обіцяла перевести загальні вибори до 14-ох місяців, і після того вона мала зліквідуватися. Організація Американських Держав 4-го січня зліквідувала санкції проти Домініканської Республіки, а президент Белягер мав зрезиґнувати до 27-го січня. Але в останніх днях почалися демонстрації проти Белягара, і внаслідок того він уступив разом із цілою Радою, а владу взяла в свої руки хунта, в якій перевагу мають військовики із шефом збройних сил генералом Ечаваррією. Але з урядових кіл заявляють, що немає пляну вислати американські кораблі на домініканські води, як це зроблено в листопаді минулого року, коли син диктатора Трухілльо вернувся був із вигнання і плянував захопити владу із своїми прихильниками. Державний департамент має вісті про те, що д-р Боннелі і два інші члени Державної Ради є заарештовані новою хунтою. На вулицях столиці в Санто Домінґо відбуваються демонстрації прихильників опозиції проти нової хунти. Представник нового уряду заявив, що нова хунта зорганізувалася тому, щоб не допустити до того, що сталося на Кубі.

ЩЕДРИЙ ВЕЧІР, ДОБРИЙ ВЕЧІР, ДОБРИМ ЛЮДЯМ НА ЗДОРОВ'Я...



„Щедрий Вечір" — малював арт. маляр Микола Бутович

Президент переслав Конґресові плян реорганізації армії

Вашинґтон. — 17-го січня президент Кеннеді переслав до Конґресу плян реорганізації головної квартири армії. Секретар армії Елвіс Дж. Стар заявив, що новий плян подуманий так, що коли його ухвалить Конґрес, тоді не треба буде, як це бувало під час всіх попередніх воєн, організувати головну квартиру аж після того, як почнуться бойові дії. Секретар армії вірить, що плян реорганізації проводу армії знайде прихильну вустріч в Конґресі, бо він вже про ці зміни говорив в Комісіях Збройних Сил в обидвох Палатах. Нові зміни не вимагатимуть нового закону, але обидві конґресові комісії військових справ до 30-ох днів можуть не погодитися на зміни, що їх запропонував секретар оборони, і тоді нові реорганізаційні пляни не могли б бути здійснені.

Папа Іван XXIII засуджує масакру місіонарів і черниць у Конґо

Рим. — У зв'язку з розкриттям жахливої масакри одинадцяти католицьких місіонарів і семи католицьких черниць - негритянок, вчинено вояками із банд Ґізенґи, Папа Іван XXIII порівняв це масове душогубство з убивством Авеля Каїном. „Я не можу мовчати. Це моє серце говорить. Мої очі сповнені слізьми з приводу того, що сталося... Брати вбивають братів" — заявив Папа в промові під час авдієнції для прочан у своїй ватиканській резиденції. — Авеля в цьому випадку репрезентують, як ствердив Папа, загинулі трагічно місіонарі, що покинули свої країни, свої родини, щоб посвятитися для добра інших людей, для своїх братів. Ця остання масакра відбулась, згідно із свідченням з урятованих питомців негритянської духовної семінарії, у місцевості Конґольо в Північній Катанзі, на пограниччі провінції Ківу. Місіонарі і черниці були схоплені вояками із прокомуністичних банд Ґізенґи, побиті ланцюхами і потім пострілянi в присутності юрби підлітків. Тіла помордованих порубано і вкинено до ріки.

У Тант звернувся з новим мировим закликом до Голляндії й Індонезії

Об'єднані Нації. — Нав'язуючи до понеділкового морського зудару між Індонезією і Голляндією на водах біля Нової Ґвінеї, де затоплено два індонезійські торпедні човни, генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант звернувся з однозвучним закликом до прем'єрів обох тих країн, щоб вони не робили ніякої зачепливої дії та уповноважили своїх амбасадорів при Об'єднаних Націях до користання з його, У Танта, послуг для мирного поладнання цього конфлікту. Таким чином У Тант повторив свою ранішу пропозицію щодо посередницької місії, яку — з невеликим успіхом — вела також американська дипломатія. У Тант відбув уже окремі розмови з індонезійським амбасадором Вірьйопранотом і голляндським амбасадором Шурманом. Голляндія потвердила свою готовість переговорювати „без ніяких передумов". В Індонезії є тепер схвилювання двома подіями: отією несподіваною морською поразкою та масовими арештуваннями, переведеними режимом Сукарна серед опозиційних рядів. Речник Голляндії заявив, що Сукарно поставив Голляндію в диковинну ситуацію: Голляндія захопила кругло 50 індонезійських вояків, врятованих із затоплених торпедних човнів і не знає, як до них ставитись, бо війни між Голляндією і Індонезією формально нема. Якщо атмосфера стала б краща, то голляндські власті оскаржили б тих полонених за спробу „нелеґального приїзду до Нової Ґвінеї", за що грозить „кара" — „депортації", себто відставлення назад до Індонезії.

У МОСКВІ ЗНОВУ ТАВРУЮТЬ МОЛОТОВА, ЯК ЗРАДНИКА ЛЕНІНІЗМУ

Москва. — Московська „Правда", у великій статті Н. Іноземского, знову появилась гостра атака проти Вячеслава Молотова, Кагановіча і Маленкова, як відступників від таких марксо - ленінських догм, як їх інтерпретує Хрущов. „Правда" скаржиться що совєтська теза про потребу мирної коекзистенції „є викривлювана не тільки буржуазними ідеологами, але й людьми, які відступили з живих, творчих марксо-ленінських позицій на стежку інертного догматизму. Воно стосується безпосередньо антипартійної групи, що її очолюють Молотов, Каґановіч і Маленков. Молотов — як відомо (продовжує „Правда") у своїй догматичній впертості докотився до заяв, що Ленін нібито ніколи й ніде не говорив про мирне співіснування між країнами різних соціяльних систем". Ця атака „Правди" проти В. Молотова, колишнього совєтського прем'єра й міністра закордонних справ, викликала нову сенсацію з уваги на заяву речника совєтського міністерства закордонних справ заледви 2 січня ц. р., що Молотова ніколи не позбавляли його офіційного становища представника СССР в Міжнародній аґенції атомової енерґії у Відні та що він вже вернувся на те становище. В день пізніше ту заяву скореґовано так, що Молотов ще не виїхав і коли виїде — невідомо. Після того журналісти в Москві й Відні не могли добитися ніякої вістки, що властиво сталося з Молотовим, де він перебуває і чи дійсно вертається до Відня. Нову атаку „Правди" проти Молотова пояснюють, як доказ відмови Молотова „покаятись" чи в будь-якій іншій формі скласти таку заяву, яка „зберегла б обличчя" Хрущова й 22-го партійного збіговища у Москві, де найгострішими словами тавровано „антипартійну групу". Були тільки непотверджені плітки, що названих вгорі трьох колишніх кремлівських промінентів позбавлено партійного членства. Де хто з них тепер перебуває і що діє — невідомо. Стаття Іноземцева затитулована „Мирне співіснування є найважливішою проблемою новітних часів". Поруч із атаками проти провідників „антипартійної групи" атакується в тій самій статті албанських комуністичних ватажків, закидаючи їм „наклепницькі й демагогічні атаки" проти Совєтського Союзу. Про китайських комуністів у статті Іноземцева нема згадки.

На президента Фінляндії буде переобраний Кекконен

Гельсінкі. — На основі остаточного висліду підрахунку голосів у дводенних виборах 300 членів Електоральної Колеґії у Фінляндії, Аґрарна партія теперішнього президента Урго Кекконена дістала 145 мандатів, комуністи 64, соціял - демократи 36, консерватисти 38, Народна партія 14, а три мандати дві інші групи. Вже три партії поза аґрарниками запевнили Кекконена про їх підтримку для його кандидатури, яка матиме більшість навіть без комуністичних голосів. Всупереч загальному переконанню, голосувало понад 2 мільйони фінляндців, себто 75.2% управнених, отже навіть більше як у виборах з 1956 року. *Одинокий поважніший контркандидат Кекконена на нового президента Фінляндії, Оляві Гонка,* зрікся своєї кандидатури в листопаді мин. року, дармащо його підтримувала коаліція 5-ох антикомуністичних партій. Все ж, керівники тієї коаліції признали, що в нинішній важкій ситуації Фінляндії, шантажований могутнім совєтським сусідом, не можна провокувати Москви через відсунення від влади Кекконена, який вміє сяк - так ладнати з нею та який вмів здобути собі в большевиків довір'я, що він зберігатиме надалі строгу невтральність. Формальний вибір нового президента електорами відбудеться 15 грудня.

Блу Шилд предкладає свій плян медичної опіки над старшими особами

Шикаґо. — Крайове Товариство Плянів Блу Шилд на спілку з Американським Лікарським Товариством виготовили новий плян медичної опіки над старшими особами у віці від 65-ох років і більше. Згідно з цим пляном старші особи мали б не тільки лікарську опіку, але також і право на безплатні операції в шпиталях. Цей плян передбачає, що кожда особа, яка хотіла б бути членом Блу Шилду, мусіла б платити місячно по три доляри. Тепер існують подібні забезпечення на лікування в 69-ох Відділах Блу Шилду в цілій країні, але ці Відділи побирають вкладки від $1.65 до $8 місячно, і залежно від того обслуговують своїх клієнтів. Блу Шилд і Блу Кросс разом із лікарями виступають проти урядового пляну медичної опіки над старшими, яка є запляновава в рамках соціяльного забезпечення. Лікарі гадають, що цей їхній новий плян приватного забезпечення на медичну опіку над старшими особами допоможе в Конґресі перемогти урядовий плян цієї опіки.

Сенатська комісія почала переслухання у справі цензурування промов військовиків

Вашинґтон. — Голова спеціяльної сенатської підкомісії, сенатор - демократ із Міссіссіпі Джан Стенніс заявив, що ним очолювана підкомісія не щадитиме представників департаменту оборони під час переслухань в справі цензури промов високих військовиків. Деякі сенатори виступили проти того, що департамент оборони заборонив військовикам протикомуністичні заяви під час різних публічних промов. Проти Пентаґону гостро виступив сенатор Тирмонд із Південної Каролайни і опублікував статтю, в якій були наведені місця, які не дозволив був виголошувати департамент оборони. Сенатор Стенніс заявив секретареві оборони Робертові МекНамарі, що ці переслухання будуть дуже докладні і будуть довго тривати, щоб виявити всю правду в цій справі. Сенатор Тирмонд виступив проти Пентаґону після резиґнації з генеральського становища генерал майора Едвіна А. Вокера.

Ляоський прем'єр не хоче брати участи в конференції про Ляос

Женева. — Прем'єр прозахідного уряду Ляосу князь Бун Ум приїхав на заклик британського і совєтського міністрів закордонних справ, що спонзорують 14-членну Женевську конференцію про Ляос, до Женеви, але відмовився явитись на тій конференції, поставивши за передумову, щоб визнали його, як єдиного леґального представника Ляосу. Насправді, то Женевська конференція, стараючись довести до компромісового порозуміння між правими прозахідніми колами, репрезентованими Буном Умом, „невтралістами" і комуністами, „визнавала" всі ці три групи. Бун Ум, за твердженням західних кореспондентів, оперся натискові збоку трьох сторін: збоку британського головного делеґата Малколма МекДоналда, американського асистента державного секретаря Аверелла Гарримана і совєтського делеґата Георгія Пушкіна. Мериторично, Бун Ум буцімто заявив, що нарада трьох лідерів розсварених ляоських таборів: його, Суванни Фуми і Суфановонґа — з асистою представників великих держав зовсім зайва, бо створення одного, невтрального й коаліційного уряду для Ляосу — це внутрішня ляоська справа. Поруч з цим він заявив, що Суванна Фума, який дістав на це мандат від ляоського короля, має скласти такий уряд, та й годі. Але він, Бун Ум, не погоджується на запропонований розподіл мандатів. Бояться, що його рішуче неґативне становище доведе до відновлення громадянської війни в Ляосі, в якій комуністи обсадили вже більшість ляоської території.

Ван Дорен признався до вини у зв'язку з обманом на телевізії

Ню Йорк. — 17-го січня колишній професор Колумбійського університету Чарлз Ван Дорен в суді присяжних признався до вини в тому, що допустився кривоприсяги, коли давніше заявляв, що він чесно здобув був телевізійну нагороду $129 000 за правильні відповіді на поставлені йому запити на програмі „Двадцять один". Подібно признались до вини 9 інших змагунів на цій телевізійній програмі, або на інших, і виявили, що вони „вигравали" нагороду тому, що наперед знали, яка має бути відповідь. В суді за цю саму провину мали бути покарані ще Генк Блумґарден, Елфріда фон Нардрофф, Дейвід Меєр, Ричард Кляйн та інші. Суддя взяв до уваги те, що всі підсудні жалували своїх вчинків і почувались приниженими, і тому суддя Едвард Ф. Бреслін не визначив їм жадної кари. Цей засуд є припиненням оголошення вироку. Коли б їм визначували кару, то вона могла б виносити до трьох років тюрми і $500 гривни.

Видавці часописів проти збільшення поштових оплат

Ню Йорк. — Товариство Американських Часописних Видавців виступає проти збільшування поштових оплат від пересилки часописів, бо новий урядовий законопроєкт в цій справі плянує в деяких випадках 100-відсоткові збільшення поштових оплат. Новий проєкт плянує збільшити поштову оплату від часопису на 1 цент, якщо посилка другої кляси виходить поза межі повіту видавництва. Це збільшення відноситься і до малих часописів, що їх пересилається дві милі поза межі повіту, і до великих магазинів — журналів, які пересилається на другий бік континенту. Поштовий уряд може збільшувати поштові оплати, але справедливо. Оплати за пересилки другої кляси (часописи і книжки) від 1952-го року збільшено на 89 відсотків, а оплати за посилки першої кляси (листи) — тільки на 33 відсотки, з трьох центів на 4 центи.

Австрія й інші невтральні не дістануть господарських привілеїв в Европі

Відень. — Австрійська преса вдарила на сполох у зв'язку з вістками про дуже поважну опозицію проти того, щоб Австрію, Швайцарію і Швецію — три західньо-европейські невтральні країни — прийнято до Европейської економічної спільноти, чи пак Спільного господарського ринку, на базі окремого спеціяльного статусу. Вони подались туди на членство, але з застереженням, що не підпишуть Римського договору з 1957 року між шістьма середньо- й західньоевропейськими державами, що заснували Спільний Господарський Ринок, як економічну організацію західньо - европейського світу. Всі ті шість держав — Франція, Західня Німеччина, Італія, Голляндія, Бельгія і Люксембурґ, — є членами НАТО і прямують не тільки до господарської інтеґрації, але й політичної. Заступник державного секретаря для економічних справ, Джордж Болл, звернув недавно увагу британському лордові королівської печаті Едвардові Гітові, який переговорює з Спільним Господарським Ринком про приступлення туди Англії, що Совєти будуть противитися вступленню до тієї організації Австрії, яка договірно зобов'язана до політичної невтральности. Також бельгійський міністер закордонних справ Генрі Поль Спаак заявив у недавній промові на конференції Міжнародної Конфедерації професійних спілок, що давати невтральним країнам всі економічні користі без ніяких політичних обов'язків з їхнього боку — це було б упривілейовування невтральних в порівнянні з основниками і дієними членами Спільного Господарського Ринку.

● **Німецька комуністична партія** стурбована, що німці в Східній Німеччині наче на таємний наказ перестали брати участь у так званих публічних дискусіях, улаштовуваних комуністичною партією і перестали висловлювати взагалі свої думки про актуальні справи. Перед здвигненням берлінського муру східні німці були відважніші, бо коли комусь грозили якісь репресії від комуністичної влади — він втікав на Захід. Тепер, після відрізання шляхів утечі — всі настільки залякані, що воліють мовчати і не вдаватись в ніякі дискусії з дволичними і фальшивими комуністами.

● **Центральна рада для справ опіюму в Об'єднаних Націях** зробила докір шістьом своїм членським державам за повну або частинну нехіть до співпраці. Еквадор, Сирія, Північна Монґолія, Північний В'єтнам, Непаль і Ємен не подали статистики й інших бажаних відомостей.

У Вінніпеґу відкрито виставку Архіпенка

Вінніпеґ. — В неділю 15-го січня відкрито тут у Вінніпезькій Ґалерії Мистецтва при участі численних достойників, представників мистецького світу і глядачів, які вщерть виповнили музейні залі, виставку творів нашого світової слави скульптора Олександра Архипенка. Виставка обіймає разом 46 експонатів у бронзі і деяку кількість рисунків, представляючи творчість нашого мистця від 1909 року досьогодні. З нагоди виставки видано гарний каталог, у якому вичислено також українські інституції і особи, які допомогли у влаштуванні тієї виставки. До Почесного Комітету виставки належали такі достойники: Е. Ф. Вілліс, губернатор Манітоби, Даф Роблин, прем'єр Манітоби, Р. Г. Ґ. Боннікестл, президент міської ради, мейор Степан Дзюба, Впреосв. Митрополити Кир Максим і Кир Іларіон, Монс. о. д-р В. Кушнір, П. С. Гаттон, генеральний консуль ЗДА, д-р Г. Г. Савндерсон президент університету і дир. ґалерії Г. Г. Ґ. Муді. Під час відкриття з короткими промовами виступили губернатор Вілліс, дир. Муді і сам Архипенко, який, дякуючи організаторам виставки, признався що ще ніколи ні на одній своїй виставці він не мав стільки публіки і такого прийняття. Після офіційної частини в сусідніх залях картинної ґалерії відбулася товариська зустріч зорганізована комітетовими панями. Наступного дня, в понеділок, Архипенко мав доповідь на тему „Творчість", що відбулася в авдиторії того самого будинку, що й музей. У вівторок вполудне КУК влаштовує окреме прийняття в готелі Марлборо для вшанування мистця і першої його у Вінніпезі виставки.

Сукарно виарештовує своїх політичних противників

Якарта. — Хоч індонезійські газети нічого про це не пишуть, проте загально поширились вістки про арештування багатьох видатних діячів. Ці поголоски, потверджені родинами арештованих, подають прізвища найменше 12-х осіб, колишніх індонезійських прем'єрів, міністрів та амбасадорів, голів і генеральних секретарів двох партій: соціял-демократичної і мусульманської. Обидві ті партії зголосили були свої застереження проти проголошених президентом Сукарном „принципів керованої демократії" з 15 серпня 1959 року. Тому Сукарно заборонив ті дві партії. Комуністична партія поквапно погодилась на сукарнові „принципи" і він включив в свою авторитетну „Найвищу воєнну адміністрацію" багатьох комуністів та поплентачів. Тому й тепер між арештованими нема комуністів. Ці масові арештування в'яжуть або з напруженою атмосферою у зв'язку з гострим конфліктом з Голляндією за Західню Ґвінею, або з невдачним замахом на Сукарна, що відбувся 7 січня ц. р. Арештованих перевели до військово - поліційної в'язниці. Ніяких одвертих закидів проти них в наказах про арештування не названо.

В АМЕРИЦІ

● **Аеронавтична** і Космічна Адміністрація повідомила, що визначений лет американського астронавта довкола Землі, який мав відбутися у вівторок 23-го січня, відкладено на один день пізніше, це значить на 24-го січня. Цим астронавтом буде 40-річний підполковник морської піхоти Джан Г. Ґленн.

● **Новий спікер** Палати Репрезентантів Джан МекКормек добився того, що ніхто не буде тепер називати цю Палату нижчою частиною Конґресу, як це було досі, коли Сенат називав „Аппер Воді". Назва „Вища Палата" походить із того часу, коли Сенат був на першому поверсі, а Палата на нижчому.

● **Пресовий секретар** Білого Дому П'єр Салінґер заявив на прийнятті Рекламового клюбу у Вашинґтоні, що не є корисним для політичного життя країни той факт, що деякі пресові органи об'єднуються, бо таким способом зникають джерела публічної опінії. Салінґер виявив, що уряд має відомості про те, що в СССР ще й досі тримають люди той часопис, в якому було інтерв'ю Аджубея з Президентом ЗДА, і відчитують цю газету, де вперше без зміни надруковані погляди голови вільної держави.

● **Психологи** Стенфордського університету д-р Елінор МекКобі і д-р Лусі Ро ствердили на основі дослідів, що учні — здібні математики не є зовсім диваками, замкненими в собі, як це дехто думає, тільки люблять товариське життя та роблять добрі поступи в інших предметах.

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII** прийняв на авдієнції претендента до еспанського престолу князя Дон Хуана Бурбонського та його сина, Дон Хуана Карльоса, який вседовзі женитьея з донькою грецької королівської пари, православною княжною. Дон Хуан Карльос має найбільші шанси стати наступником генерала Франціско Франка, як володаря Еспанії. Ці справи були напевне обговорювані на авдієнції у Папи.

● **Преса в Гонґ Конґу** принесла вістку, що ще в 1959 році колишній комуно - китайський військовий міністер Пенґ Тегуай затіяв був змову проти влади Мао Тсе - тунґа, діючи з тихою згодою і благословенням від Хрущова. Пенґ зголосив тоді на засіданні партійного комуно - китайського Центрального комітету меморандум з гострим таврування господарської і соціяльної політики Мао Тсе - тунґа. Але Пенґ програв.

● **Англійська преса** зняла знову галас довкола осіб княжни Маргарити і її чоловіка Антоні Джонса, піднесеного недавно до гідности лорда. „Ді Обсервер" виступив з гострою критикою факту, що Джонс прийняв становище артистичного дорадника суперницького „Сандей Таймсу", бо — мовляв — це не є „фер", щоб „Сандей Таймс" користав на рекламі, що в його редакційному штабі є член королівської родини. Коли ж княжна і її чоловік виїхали недавно до Західньої Індії „на відпочинок", то газети кепкували, що вони втомлені після однорічного неробства. Гадають, що королева Єлисавета обговорювала з прем'єром Мекмілленом ці неприємні для королівської родини пресові голоси.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Антикомунізм і реакційність

Це стара комуністична тактика таврувати всіх ворогів комунізму, як контрреволюціонерів, назадників, заскорузлих реакціонерів. Коли після другої світової війни большевики запровадили у свій пропагандивний лексикон слово „демократія", назвавши комуністичні, на багнетах червоної армії принесені до Середньої Европи режими „народними демократіями", то західня демократія із її громадянськими свободами все ще фігурує в отій пропаганді, як буржуазна, капіталістична й імперіялістична реакція. Це, як сказано, стара совєтська тактично - пропагандивна метода, якій вже ніхто не дивується. Вона була стосована й у внутрішньо-американських відносинах. Відомо, що проти всіх ворогів російсько - большевицької імперії та міжнародного комунізму сипались у воєнно - перечуленій атмосфері першої половини 40-их років в ЗДА доноси, як проти фашистів, небезпечних для американського демократичного ладу.

З загостренням холодної війни розшифровано цю тактику комуністів і всілякої масти „прогресистів". Американсько - українські патріоти діставали від найвищих американських чинників признання за свою антикомуністичну стійкість та послідовність, їх підбадьорювано, щоб не похитнулися на цьому правильному становищі.

Але від якогось часу в американському житті знову виявляються спроби утотожнювання антикомунізму з реакційністю. Пише про це в тижневому додатку „Ню Йорк Таймсу" з 14-го січня ц. р. сенатор Стром Тирмонд, демократ і генерал резерви, який підтримує твердження, що перед світом стоїть альтернатива: або західня демократія, або — комунізм. Цей сенатор таврує тих, які зацукуються перед таким ясним ставленням справи, які всіх тих, що це роблять, називають „екстремістами". Називання екстремістами противників комунізму, — каже сенатор Тирмонд, — вказує на бажання шукати якоїсь „третьої сили", якогось міжнародного уряду, в соціялістичній системі, що була б посередньою дорогою між комунізмом і свободою. Сенатор Тирмонд запитує, чи така „поміркована позиція" виявляє віру, що дійсно комунізм і світ волі можуть „мирно співіснувати"? Сенатор Тирмонд навіть не відповідає на таку нісенітну концепцію.

Від якогось часу, безумовно за тихою, закулісовою інспірацією комуністичних і „прогресивних" кіл, в американській пресі пішла нагінка проти „правих екстремістів" і „реакціонерів", які нібито загрожують Америці більше, як комуністи. Це не перший випадок такої нагінки в Америці. Ми вже чували, як найвищі американські чинники обурювались проти висування „червоних оселедців" з часу афери Алжира Гісса, а потім швидко виявилось, що один такий „червоний оселедець", сидячи на високій посаді в державному департаменті, постачав секретні документи большевикам. Ми були свідками й неперебірливої кампанії проти покійного сенатора Джозефа МекКарті. Його методи були інколи занадто яскраві, у своєму антикомуністичному фанатизмі він не раз робив кривду й не-комуністам, своєю безпардонністю він не раз шкодив справі поборювання комунізму, але нема ніякого сумніву, що тверде зерно тієї кампанії проти „меккартизму" було спрямоване не проти кепських метод антикомуністичної боротьби, а проти самої тієї боротьби, проти безпардонного поборювання комунізму, проти розконспіровування комуністичних осередків у різних ділянках суспільного життя й апарату.

Кожна акція спричиняє реакцію. Якщо прихід до влади демократичної адміністрації осмілив не тільки ліво - ліберальні, але й поплентацькі кола для наступу проти „правих екстремістів", то в реакції бачимо контрнаступ проти „політичних комісарів", як їх називає сенатор Стром Тирмонд, і різних цензорів, які затуляють рота ворогам комунізму. Тавром реакційности й екстремізму, фашизму й іншими лайками не вдасться залякати активних противників комунізму.

Шпигуни і скритовбивці

Наявність широкорозгалуженої і добре засекреченої комуністичної шпигунської сітки в усьому вільному світі не є ніяким секретом. Керівники західніх розвідчих і контррозвідчих агенцій виступали вже не раз із ствердженням, що кількість совєтських шпигунів іде в десятки, а то й сотки тисяч людей.

Не зважаючи на загальну поінформованість про існування і діяльність комуністичної шпигунської сітки, виявлені наприкінці 1961-го року численні афери із совєтськими шпигунами в Західній Німеччині привернули знову увагу західнього світу, особливо тим фактом, що викриті шпигуни діяли в головних і найбільш засекречених централях західньонімецької контррозвідки, зв'язаної до того з військовою контррозвідкою НАТО. В першій половині грудня минулого року на терені Західньої Німеччини відбулися чотири сенсаційні ув'язнення. У Ганновері арештовано 10-го грудня надрадника уряду — „оберрегірунгсрата" Фурмана, донедавнього співробітника військового „абвірдінсту", значить, західньонімецької контррозвідки за співпрацю з совєтськими шпигунами. Два дні пізніше, у вівторок 12-го грудня, ув'язнено в Бонні полковника Карла фон Гінкельдея за постачання секретних військових матеріялів неназваному колишньому гітлерівському генералові в стані спочинку, який передавав їх далі до Москви. Того ж самого дня арештовано „регірунгсрата" Гайнца Фельце, який, згідно із заявою прокуратора, є особливо небезпечним співробітником совєтської розвідки. Врешті, в четвер 14-го грудня ув'язнено вищого офіцера із управління військової округи Ганновер теж за шпигунство в користь СССР. Як виходить із опублікованих німецькою пресою інформацій, ці шпигуни передавали совєтській розвідці не тільки дані про стан військової справи в Західній Німеччині, але й важливі оборонні та політичні пляни і заходи проводу НАТО. Усі ці ув'язнення доводять, що большевики мали і мають своїх людей на найбільш важливих становищах у західньонімецькій розвідці і контррозвідці. Дуже характеристичний також факт, що викрито усіх тих шпигунів не у висліді чуйности розвідки, але з допомогою одержаних від совєтських таки агентів у скандинавських державах інформацій, з чого виходить, що Совєти, виявляючи своїх шпигунів в розвідчому апараті Бонну, хотіли скомпромітувати Західню Німеччину в очах інших держав — членів НАТО.

Робота совєтської агентури в Західній Німеччині, як і в інших країнах Заходу, не обмежується шпигунською діяльністю. Совєтські агенти спеціялізуються також у фальшівництві, крадежах і ошуканчих аферах, викраданні людей, душогубствах. Показовим з цього погляду було розкриття афери Герца Лібермана, що про нього писали американські газети в другій половині грудня м. р. Цей Ліберман, злочинець з 16-літнім стажем, засуджуваний уже декілька разів на в'язницю в різних країнах Заходу, був спричинником довершеного з доручення комуністичної агентури трикратного викрадання людей і двох намаганих душогубств. В нагороду за свої послуги Ліберман одержав від східньонімецьких чинників дозвіл розбудувати секретну „торговельну" сітку на терені західніх держав, що мала переводити ошуканчі комерційні операції, спрямовані на підрив західньонімецької економіки, і постачати комуністичній Східній Німеччині потрібні їй товари. Розпоряджаючи велетенськими грошовими засобами, мешканнями і бюрами в Східньому Берліні, Ліберман веде свою „торгівлю" в безпосередньому порозумінні з совєтською, східньонімецькою і польською шпигунськими централями. З діяльністю Лібермана і з його „апаратом" пов'язує американська преса аферу Богдана Сташинського, агента московського КҐБ, який з допомогою отрути вбив у скритовбивчий спосіб д-ра Лева Ребета і Степана Бандеру. Сташинський був довголітнім співробітником Лібермана, і цей факт тільки увиразнює і підкреслює злочинний характер і злочинні методи й цілі совєтської агентури у вільному світі.

СОРОКЛІТТЯ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ

Україна і голод... Чи не є в цьому внутрішня суперечність? Україна, звана „хлібною коморою Европи" в 19 і на початку 20-го віку, зазнала голодової катастрофи під російсько - комуністичною окупацією. Другий голод — 1933-го року — був освітлений в українській і чужомовній пресі до другої світової війни і після неї. Перший голод — 1921 - 1922-го року — забувається і у нас і в цивілізованому світі, хоч той голод був своїм обсягом тільки дещо менший від голодової катастрофи 1933-го року.

Про голод 1921-22 років писано в різних виданнях допомогових організацій: ARA (American Relief Administration), що діяла під проводом президента Герберта Гувера; Допомоговий Комітет Ф. Нансена (Женева), Міжнародний Комітет Допомоги Дітям і інші установи видали свої книги і брошури про голод 1921-22 років. Також українські автори описували голод і „голодову політику" Москви супроти українського народу — в мові українській і в чужих мовах: Ів. Герасимович (1930) — „Голод на Україні" (1927), теж німецькою мовою; The Famine in the Ukraine (Голод в Україні — автори Ісаак Мазепа і Панас Феденко), Берлін, 1923; ця сама книжка вийшла німецькою мовою 1923 р.: Die Hungersnot in der Ukraine. Багато цінного матеріялу про голод в Україні зібрав американський професор Фішер у книжці, що вийшла 1927 року в Ню Йорку: The Famine in Russia.

Г. Фішер описує голодову катастрофу в Росії (над Волгою), що почалася з осени 1921-го року, і організацію допомоги голодним, в якій найбільшу роботу виконала АРА під проводом Гувера. Проф. Фішер описує, як службовці АРА довідалися, що голод лютував не тільки в Росії, над Волгою, але охопив також простори південної, степової України. Проте, уряд Леніна в Москві не радив службовцям АРА посилати допомогу Україні і просив їх зосередити всю увагу на допомозі голодуючим над Волгою. Однак, службовці АРА настоювали на тому, щоб АРА могла поширити свою діяльність також в Україні.

І тут несподівано для американців виникла політична „українська проблема": коли два делегати АРА приїхали до Харкова для організації допомоги, то голова комуністичного уряду України Християн Раковський заявив їм, що уповноважені АРА наперед повинні підписати договір у цій справі з ним, бо совєтська Україна, мовляв, „незалежна держава". Проф. Фішер зазначає в своїй книзі „Голод у Росії", що цей „дипломатичний викрут" був потрібний Раковському і його товаришам на те, щоб відкласти допомогу голодним України якнайдалі, хоч у той час (січень 1922 р.) тисячі людей в Україні щодня вмирали з голоду.

Нарешті, 28-го січня 1922-го року, договір між уповноваженими АРА і урядом Раковського був підписаний. З того часу почалася допомогова діяльність АРА в Україні, на п'ять місяців пізніше, ніж в Росії. Проф. Фішер зазначає в своїй книзі, що комуністичний уряд України збирав збіжжя в голодних областях цієї країни для Надволжя. Транспорти з харчовими продуктами з-за кордону через порти над Чорним морем, як Одеса, Миколаїв, Херсон, проїздили через голодні області України в Росію.

Також і інші чужинецькі автори, що побували в Україні під час голоду 1921-1922, ствердили особливу політику Москви в тій країні. Наприклад, уповноважений Допомогового Комітету Ф. Нансена писав у квітні 1922 р., що в південній Україні в той час умирали десятки тисяч людей і особливо дітей щодня. Кореспондент Комітету Нансена писав, що в Херсоні вимерло з голоду майже 85% людности. Автор цього звідомлення писав, що така байдужість совєтського уряду до голодової катастрофи на українських землях кидає недобре світло на цей режим.

Треба зазначити, що чужинці, які писали про голодову політику Москви супроти України, не зрозуміли причини цього явища. Ніхто з місцевих людей не міг їм вияснити, а комуністичні зв'язкові при закордонних допомогових організацій мали свій особливий інтерес замовчувати причину голодової політики Москви.

Причина, однак, була проста. Хоч реґулярний фронт армії Української Народної Республіки упав в листопаді 1920-го року, в Україні ще діяли повстанці, як „організована сила" (вираз совєтського звідомлення з того часу), з гарматами, скорострілами, обозами. В самій Росії комуністична диктатура не почувала себе певно (в березні 1921-го року вибухло повстання в Кронштадті). Тому неврожай в степовій Україні 1921 р. Москва використала на те, щоб голодом ослабити фізичну силу українського народу і зломити його спротив. Москва забирала з України все, що могла, лишаючи мільйони людей на поталу голодовій смерті. Коли вістки про голод в Україні поширилися у вільному світі, агент Москви Х. Раковський, щоб відсунути допомогу Україні якнайдалі, висунув ідею, мовляв, АРА не сміє починати допомогу голодним українцям, поки не підпише окремого договору з урядом Совєтської України, бо вона — „самостійна держава". Цинічний, жорстокий глум, рівного якому трудно знайти в історії людства.

П. З.

Конґресмен Волтер проти нового зарядження в справі пашпортів для комуністів

Вашингтон. — Голова Палатної Комісії в справі іміграції і натуралізації конґресмен-демократ із Пенсильвенії Френсіс Е. Волтер заявив, що нове зарядження державного департаменту в справі видавання пашпортів комуністам не є згідне з існуючим законом. Це зарядження є образою для Конґресу, казав конґресмен Волтер. Воно забороняє видавати пашпорти комуністам, але одночасно воно дозволяє, щоб кожний той, кому не видали пашпорту, мав право зустрінути своїх обвинувачів і бачити докази на те, що він є комуністом. Волтер сказав, що згідно з законом департамент справедливости не виявить тих, що оскаржують когось в комунізмі, і тоді комуністи зможуть дістати пашпорти на виїзд за кордон. Конґресмен Волтер сказав, що нове зарядження в справі пашпортів є незгідне з законом, і тому йому дивне те, що державний департамент не поінформував про свій крок Конґресову Комісію в справах іміграції.

ЗБЕРЕЖЕННЯ НЕАНГЛІЙСЬКИХ МОВ У ЗДА

Уряд організує студії й закликає до широкої співпраці

Що роблять американські національні групи, щоб зберегти свої рідні мови? І чи можна їм у тому допомогти, як заохотити до того?

Проєкт Мовних Ресурсів, фінансований американським урядом і спонзорований департаментом освіти, намагається знайти відповідь на ці питання.

Уперше в американській історії уряд запропонував групі вчених простудіювати питання про збереження не-англійських мов у ЗДА. Асиґнуючи на це відповідні суми, уряд висловив бажання, щоб мови, що їх принесли з собою різні іміґрантські групи, не вмерли на новому ґрунті, а продовжували жити, щоб національні групи уживали їх і вчили цих мов своїх дітей.

Проєкт Мовних Ресурсів, який провадить ці студії на чолі з д-ром Джошуа А. Фішманом, міститься в Ню Йорку, 111 Вест, 57 вул. Недавно розіслав він по всій країні шість анкет з метою дістати потрібні інформації.

Одну таку анкету розіслано директорам, а другу вчителям шкіл, організованих різними етнічними групами та релігійними організаціями. Директори і вчителі мають описати, як широко ведеться навчання рідної мови в їх школах, і подати докладно труднощі та успіхи щодо навчання рідної мови.

Іншу анкету розіслано до церков, парафій, та інших релігійних організацій, щоб зібрати відомості про поширення даної мови серед їх членів і про те, якої мови вони вживають у Службі Божій, церемоніях та інших релігійних функціях.

Спеціяльну анкету розіслано до всіх періодичних видань і всіх радіових та телевізійних програм, що ведуться в якійсь не-англійській мові або призначені для груп якогось етнічного походження. Ця остання анкета мала на меті визначити, що саме американські не-англомовні видання та радіо - телевізійні передачі мають на меті, ведучи свою працю.

Нарешті, анкети розіслано також до різних освітніх та культурних організацій, пов'язаних з різними етнічними групами, бо такі організації часто виявляють активну працю в напрямку збереження рідної мови, або, принаймні, робили це давніше.

„Це дуже важливо, щоб усі, хто дістав такі анкети, відповіли на них якнайдокладніше і якнайсумлінніше, — сказав д-р Фішман. — Ми мусимо, якщо хочемо, щоб наші студії були ефективні, дістати відповіді від усіх шкіл, парафій, видавництв, радіопрограм та організацій, які стараються або в минулому старалися зберегти і далі розвивати рідну мову. Якщо хтось із директорів, учителів, редакторів, працівників радіомовлення, релігійних та організаційних проводирів не дістав нашої анкети, той повинен сконтактуватись з нами негайно, щоб ми могли вислати йому таку анкету.

Д-р Фішман зазначив, що всі відповіді будуть зберігатись у секреті і використані будуть тільки для виготовлення статистичних даних. „Наш остаточний рапорт до департаменту освіти матиме два наміри: докладно описати зусилля національних груп в напрямку збереження рідної мови і з'ясувати, що можна зробити, щоб допомогти їм в їхній праці. Ось тому ми й просимо всіх, кому вислали анкети, відповісти, і радо вишлемо такі анкети кожному зацікавленому в цій справі.

„Це — вперше „загублений континент" не-англійських мов, якими говорять американці, визнано за важливий і потрібний", — додав д-р Фішман. — Наша країна дуже потребує американців із знанням різних мов, щоб поширити та поліпшити свої дипломатичні, культурні та комерційні зв'язки з людьми в цілому світі.

„Отже, дуже важливо, що ми визнаємо досі невикористовувані лінґвістичні золоті джерела і дуже важливо, щоб перше, друге й третє покоління американців визнавало цінність збереження коштовної спадщини їхніх батьків та дідів. Цим ми допоможемо нашій країні, а також збагатимо наше життя. Проєкт заслуговує на щиросердечну підтримку та допомогу" — додав д-р Фішман.

Досі розіслано понад десять тисяч анкет з копертами, вільними від поштових оплат. Відповіді можуть бути написані будь-якою мовою і мають бути прислані негайно. Якщо хтось не може подати точних інформацій, навіть приблизні інформації будуть дуже корисні. Остаточний рапорт буде виготовлений через рік. Копії його будуть розподілені поміж усіма заінтересованими особами, а також поміж агенціями, бібліотеками та вченими по всій Америці.

Американська Рада

З СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ

БІЛЯ ТЕЛЕВІЗОРА

У під таким заголовком надрукованій в „Правді" статті інженер - конструктор заводу „Укркабель" Л. Федько пише про роботу київської телевізійної студії. „Частенько, — заявляє він, — студія практикує передачі так званих зустрічей, наприклад, з робітниками, з ученими, письменниками. Але чомусь завжди в таких передачах відчувається напруженість, неприродність обстанови, в якій відбуваються ці зустрічі. Все це глядач відразу відчуває, і інтерес до такої передачі пропадає. Мистецьке оформлення передач, як правило, одноманітне, в них немає творчої вигадки. І це також позбавляє глядача естетичної приємности. Жаль, що працівники київської телевізійної студії не можуть побачити, як реаґують глядачі біля своїх телевізорів на ту чи іншу програму, жаль, що не знають, як часто виключають вони телевізори".

Ось, для прикладу, які „захоплюючі" програми надає київська студія: передова стаття з „Правди"; виконуємо заявки трудівників сільського господарства; лекторат за матеріялами 22-го З'їзду".

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ МІНІМУМ П'ЯНИЦЬ

Минулого року у московських „Ізвєстіях" (ч. 75) вміщено було статтю п. з. „П'яниці на дотації". У тій статті заявлялось, що з бюджетів деяких міст СССР доплачувано чималі суми на утримування так званих „витверезувачів" — установ, в яких витвережують примусовим порядком громадян, що перебирають міру в споживанні алькольних напоїв. Після виступу „Ізвєстій" вирішено покінчити з цим ненормальним явищем: „витверезувачі" знято з бюджету і переведено на... самооплатність. Що це значить? Відтепер — читаємо в „Ізвєстіях" з 9-го січня — цим установам дають плян, що його працівники „витверезувачів" мусять будь-що виконувати, інакше вони залишаться без заробітньої платні. Ось, для прикладу, кошторис видатків і прибутків на утримання ашхабадських „витверезувачів": цього року вони мають зібрати суму 33 000 рублів. Заплянований й перевищення прибутків над видатками в сумі 4 900 рублів. Якщо ці цифри перевести з бухгальтерської мови на звичайну, то це значить, що в Ашхабаді цього року має побувати у „витверезувачах" не менше як — 3 300 осіб. Не менше!

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Стиль у кольорах

... І цим разом Михайло Мороз, ставши перед нами з виставкою своїх творів, — у Ґалерії Панораса, 62 Вест, 56 вул., Ню Йорк, — показав нові осяги, блискучі осяги, залишаючись і далі... Морозом. Цим разом його праці — крім драматичности їх тону, хоч не бракує й лірики — незвичайно чисті, синтетичні, вітражно вритмізовані; виконавши всі „подробиці", мистець дає нам твори легкі, прозорі, чіткі, мов шляхетне й чистеньке дзеркало.

В кольорах шукає мистець стилю; так: у кольорах. У кольорах і скривається увесь творчий неспокій мистця; той неспокій, що постійно робить Мороза несподівано новим, не затративши основного: туги, жадоби — творити. В цьому неспокої мистець то деформує краєвид, дає нам його на свій лад, і смак, і вичуття, то послушно йде за природою краєвиду, композиційно охоплюючи його рамами своєї душі. І в першому, і в другому випадку мистець нагадує нам отого Лицаря з Манчі, що й у сопілці пастуха вичував найкращі симфонії.

Краєвиди М. Мороза — композиційно, це таки справді шедевр. Уся площа так гармонійно заповнена багатством хроматично майстерно покладених тонів, так уміло — і з душі — в кольориті зіграна симфонія, що якби хтось і хотів шукати „напасти", то завехає це і подумає: Мороз — це нині у нас великий мистець кольорів.

Любити природу, напати за її стихіями, — які мистець і в цвіти переливає, — й панувати над ними, над стихіями, надавати їм свою душу, призму — це справді велике зусилля, якого довершує лише правдивий мистець.

Припадковостей у рисунку, у покладенні кольору, в його тонованні, у композиції, у технічнім русі пензля чи шпахлі, чи й пальця, — у мистця — нема! Все має свою сувору логіку. А це вже належить до високої культури мистця, до глибокого відчуття його душі.

* * *

В чому ж скривається тайна, сила і постійний розвиток М. Мороза? Як пригадаєте собі — хто цим цікавиться! — його минулі роки: Львів, Париж, Космач, Німеччина й останнє десятиліття у ЗДА, то зауважуєте в мистця оцей постійний неспокій, напруження, постійне шукання кращих форм вислову, постійне творче невдоволення „собою". Отож, тайна його творчої сили є у його душі: в душі бо мистець має більше і глибше, ніж те, що дав, що дає. І, невдоволений та неспокійний, Михайло Мороз постійно заходиться дати нам оте „нове", що скривається в його душі: невисловлене совершенство.

Михайло Островерха

Дмитро Бречка, кол. поручник УГА

ДО ІСТОРІЇ 9-ої БЕЛЗЬКОЇ БРИГАДИ УГА

(Спогад)

(6)

Після сформування полку, відбулась в містечку Чечельник перша й остання зустріч полку з представниками „революційного" уряду України: Порайком, Затонським і Михайликом. Відбувся перший большевицький мітинґ з 4-им полком ЧУГА. На мітинґу промовляв палко Порайко, взиваючи стрільців до порахунку зі старшинами. Після цього відбувся парадний марш нашого полку перед названими большевицькими ватажками.

Небаром потім вислано наш полк на проти-польський фронт в околицю м. Летичева. Було це на сам наш Великдень 1920 року.

На фронті минали дні за днями, без будь-яких сутичок з ворогом.

Одного весняного дня, під вечір, прибув до мене вершник від команди полку з усним наказом, щоб я негайно зголосився в к-ді полку, постій якої знаходився яких 5-6 км. від фронтової лінії. Взявши зі собою одного вершника, якстій верхи подався я до к-ди полку. Мені назустріч виїхав адьютант полку сот. Пенчак. По дорозі він поінформував мене про плянований переворот УГА і спитав, яка моя думка щодо цього? Почувши від мене позитивну відповідь, сот. Пенчак розпитував мене далі про настрої в моєму курені серед старшин і стрілецтва, та, чи немає в курені яких відкритих прихильників большевиків.

Коли прибули ми до команди полку, сот. Пенчак зреферував свою розмову зі мною сот. Газдайці, який був тоді в незвичайно доброму настрою. Одержавши від сот. Газдайки відповідні інструкції щодо часу й порядку нашого перевороту, від'їхав я до місця свого постою.

В міжчасі надворі вже добре було стемніло. Увійшовши до своєї квартири, яка була одночасно й канцелярією куреня, застав я там всіх своїх сотенних і четових старшин, а між ними й політичного комісара свого куреня. Всі вони, довідавшись, що мене викликано до к-ди полку, були цікаві дізнатись, які новини привезу з к-ди полку. Та я збув їх жартом, порадив не гаяти даремно часу і піти виспатися, бо невідомо, яка може бути ніч на фронті.

Відійшли... За яку годину покликав я до себе тільки командантів сотень і політ. комісара та поінформував їх про плян перевороту. Зраділи всі і відійшли з тим, що в год. 3-ій ранку буде заалярмований курінь до походу на призначене йому місце. До того часу заборонив я їм поширювати далі цю вістку.

Точно в год. 3-ій ранку заалярмовано курінь. Вояки збіглися на зогори призначене місце збірки. Почувши від мене, що УГА зриває договір та що з тією хвилиною ми всі знову стаємо тими, чим були перед злукою з большевиками, — стрільці і старшини, заскочені такою несподіваною вісткою, кинулись мерщій скидати зі своїх шапок зненавиджені червоні кокарди, а на їх місце закладати тризуби, витягаючи їх „з-під поли". На очах багатьох видно були сльози з непритаєної радости, а в рухах рук якесь, оправдане у випадках зворушення, поденервування. Та хвилина лишилась у мене незабутньою на ціле життя.

Діялось це 23-го квітня 1920 року в с. Микулинцях. З тим днем наш полк прибрав назву „4-ий піхотний полк УГА".

Полк виконав як слід доручене йому завдання і зараз таки першого дня перевороту увійшов у бій з большевиками. Мій курінь приділено на час перевороту під к-ду сот. Косара, команданта, здається, 3-го полку піхоти УГА. По трьох чи чотирьох днях полк одержав наказ скласти зброю полякам. Такий самий наказ одержали були й другі полки УГА.

На основі зговорення з поляками, УГА мала відійти в запілля, переорганізуватися і потім разом з Дієвою Армією УНР рушити на большевиків відбивати столицю України. Та, як звичайно, поляки не дотримали слова. Коли УГА склала зброю, поляки інтернували її в таборах в Проскурові і Фридрихівці, а потім старшин і деяких підстаршин вивезли в полон до Тухолі, на Помор'я, а решту підстаршин і стрільців розпустили домів.

В такий підступний спосіб поляки зліквідували Українську Галицьку Армію.

В Тухолі опинилося 38 старшин кол. 7-ої Бриґади, як це видно зі світлини, зробленої там 9-го жовтня 1920 року.

Деякі старшини втекли з Тухолі до Чехо-Словаччини і там покінчили студії. Були це: сот. Пенчак Микола, пор. Козак Станислав, чет. Чубатий Ярослав, чет. Гуцуляк, рах. чет. Салюк Гриць, хор. Горячий і хор. Дорош.

Кінець

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Михайло Шахнович

КРИВАВИЙ ЙОРДАН СОРОК РОКІВ ТОМУ

„Щедрий Вечір, добрий вечір, добрим людям на здоров'я!"... гомонів спів на вулицях Кам'янця Подільського, а сніг скрипів під ногами молодих щедрівників.

Щедрівки і сам Щедрий Вечір викликали в мене милі спомини з молодечих літ, а потім сумні рефлексії з сучасности. Пригадав собі радісні моменти під час Свята Йордану із часів австрійської влади в Галичині. Тоді в прикордонних громадах над Збручем, і в повітовім місті Гусятині, по австрійській і „російській" сторонах, відбувався Йордан з великою парадою.

Тоді то католицькі й православні українці святкували Йордан, молилися та Бога хвалили, дружньо братались, й взаїмно гостились. В день Йордану дозволено було переходити через Збруч без перепустки.

То були часи правдивого об'єднання, взаїмної пошани й братньої любови українців, без різниці віровизнання і державної приналежности.

Але після пригадки цих радісних хвиль і світлих картин з минулих літ прийшли сумні спомини й думки з кривавої дійсности.

Щедрівка про „бідну вдову" пригадала мені мою стареньку матір, також „бідну вдову", та мою родину. Лишив я їх вдома, бо мусів утікати від знущання і пацифікації польської поліції, за Листопадовий Зрив в Гусятинщині.

Після моєї утечі і відходу армії УГА за Збруч, польська поліція та частини польського війська пацифікувала деякі громади на Поділлю, особливо арештували і катували інтелігенцію, активних українських громадян, які брали участь в Листопадовім Зриві і в українських урядах.

Особливо жорстоко пацифікувала польська поліція в Копичинецько - Гусятинськім повіті. Не пощадили вони також і моєї родини.

По таких прикрих споминах і картинах стало мені важко й гірко. Прикро було, що я в той Свят - Вечір опинився на „еміграції", самітний, в чужій хаті, без родинного тепла і святкового настрою.

Небезпечно було мені вертатися до рідних сторін, бо там чекав мене певний арешт і катування польської поліції, а в Кам'янці Подільськім огортав мене страх перед большевицькою „справедливістю" та непевність завтрішнього дня.

Ці прикрі спомини й важкі думки не давали мені довго заснути в той Щедрий-Вечір!

Опівночі під вікнами мого помешкання, з'явилися якісь люди. Я почув стукіт в двері і крик: Одчиняй!

Перестрашена господиня вбігла з дітьми до моєї кімнати. Ой, мати моя! — большевики добиваються до нас, що робити? — Не відчиняйте, це мабуть п'яні колядники — потішаю господиню, а сам, зі страху трясуся, навіть одягнутися не можу.

— Одчиняй! а то стрілять будемо! — кричали під вікнами і почали вибивати шиби, а потім розбили двері, і п'ять озброєних чекістів влетіли до моєї кімнати.

Почемо не одкрилі дверь!? — кричав старший чекіст і почав бити господиню. Інший бандит прикладом рушниці вдарив мене в спину і по голові, — я обкривавлений упав на долівку. Діти господині обступили мене й оборонили від дальшого катування.

Після обшуку в домі, не знайшовши зброї, а тільки „деньгі й бумагі", озброєні автоматами чекісти попровадили мене неодягненого до головної кватири Чрезвичайної Комісії, яка містилася у великім будинку над Смотричем, на Новім Пляні.

В бюрах Чека великий рух. Чекісти з нагаями і автоматами в руках бігали по коридорах.

У великій залі, де чекісти реєстрували приведених, було вже багато арештованих і щохвилини прибували нові.

Цього дня, в Щедрий Вечір, відбувалась в Кам'янці Подільськім і в околиці масова облава на контрреволюціонерів, обвинувачених „в петлюризмі - бандитизмі".

Провідник мого конвою зголосив черговому офіцерові:

Привели арештанта Михайла Александровича!

Знайшли зброю? — запитав офіцер. — Нєт, только єті петлюровскіє бумагі.

— Єто хватіт! Ведітє єго в общій погреб! — приказав чекіст.

Почувши такий вирок, я зрозумів, куди мене поведуть. У мене стиснулось серце, в голові закрутилось, і я з переляку упав на долівку.

Салдати скоро привели мене до притомности, б'ючи ногами і заволокли вниз в підвалля, до „гробу", як називали цю камеру в'язні.

Тут побачив я правдивий гріб, правдиве пекло. У невеликій камері було кількадесять в'язнів, багато старих і молодих чоловіків та кілька жінок з дітьми. Ніде було сісти ані стати, — так тут повно й тісно. Сморід, бо не випускали цілу добу. На долівці і на стінах камери видно було кров і кусочки м'яса, та сліди від куль.

Сивоволосий селянин з Андрієвки оповідав, що в цій камері відбувалась ліквідація контрреволюціонерів, яку переводила з насолодою якась садистична комуністка.

Крик, плач, зойки і прокльони робили страшне враження на нас, новоприбулих в'язнів, і справляло ще більші болі й терпіння, ніж биття чекістів. Одна жінка, тримаючи двоє діточок, яких взяла з собою, немаючи де подіти їх, думала, що через дітей врятує себе від арешту — заводила вразливим плачем:

— Діточки, мої сирітки! Кати вбили вашого тата, а тепер мене уб'ють. Добрі люди, ратуйте мої сирітки!

Біль і розпука цієї вдови довели її до стану гістерії й нервового шалу, вона почала рвати на собі волосся й бити головою об стіну, аж до крови.

Ця розпачлива картина викликала у присутніх в'язнів такий жаль і такі прикрі переживання, що почали голосно плакати навіть бувші вояки і старші люди.

Большевики, почувши такий крик і плач, влетіли до камери, почали бити цю нещасну жінку й інших, хто плакав і попав їм під руки. Це катування спричинило ще більший крик і плач, а тоді чекіст почав стріляти. Перелякані люди попадали на долівку й душили в собі плач і ридання.

Після невеличкого заспокоєння один священик-в'язень із Вінніцької области, о. Миколай, зворушеним голосом звернувся до православних:

Дорогі брати і сестри, діти мої! В цей день Богоявлення Господнього помолімся, просім Всевишнього, щоб охоронив нас від страшної кари катів. Помолімся, браття, за наш нарід, за всіх тих, що на волі, щоб вони ніколи не зазнали такої, як ми неволі.

Дрижали губи в старця, капали сльози з його очей, він зніс догори свої руки і спокійним голосом мовив і молився:

— „Отче наш, Господи помилуй і спаси нас..." Стояв той сивоволосий панотець і молився, як Христовий апостол, серед покривджених і за долю споневірених православних в'язнів і почав відправляти з пам'яті Йорданську Богослужбу.

Після того старенький панотець дрижачим голосом благословив і кропив вірних водою, яка була в посудині до пиття, а в'язні співали:

„Явилился Єси днесь вселенній, і світ Твій Господи". Одначе не могли ми вже докінчити цю Йорданську молитву - пісню.

Чекісти, почувши знову спів і плач, нагло вбігли до камери і почали бити нагаями і прикладами автоматів людей.

— „Что ви с... сини, делаєте?... Отправляєте Йордан...

Харашо! Я справлю вам сейчас другой Йордан..." — кричав мов божевільний старшина - чекіст.

Потім чекісти вибрали з гурту в'язнів кількох чоловіків, котрих серед страшного крику і плачу викинули на коридор і повели кудись...

Ранком в день Йордану почули ми на коридорі тяжкі кроки, брязкіт зброї, якесь шамотання і розпачливий крик: Рятуйте, хто в Бога вірує!... Після того почули з сусідньої камери, званої „камерою ліквідації" приказ „Роздівайся!", а потім постріли.

Це певно кати розстрілюють котрогось з наших — шепнув о. Миколай і уклякнувши, підніс руки догори і почав молитися:

Боже, Боже, спаси душу його, дай йому царство небесне, а нас визволи від лукавого і від такої нещасної смерти.

Після тієї екзекуції почули ми із „смертної камери" нові розпачливі крики в'язнів, а потім постріли... другий, третій і десятий раз...

Страшний був цей Йордан, що коштував життя багатьом невинним людям.

Тільки здалека, з-над ріки Смотрича, долітав до „погребу" йорданський спів:

— „Явился Єси днесь вселенній, і світ, Господи... пришел Єси, Світ неприступний".

Українське Різдво на хвилях радія в Питсбурщині

Цього року українці Питсбургу і його околиці мали багату різдвяну програму. На Свят-Вечір 6-го січня почався тут святочний сезон на хвилях радія — одногодинною програмою з Питсбургу, яку провадить Володимир і Дарія Мазур. Довго чергувалися Різдвяні привіти наших організацій, церковних установ і духовенства, переплітані співом коляд і колядок. Під кінець тієї першої Різдвяної програми наступила друга святочна радієва передача, яку провадив Михайло Комічак. Також мала місце в етері — півгодинна музика чудових українських різдвяних мелодій, переплітана привітами установ і окремих наших громадян з нагоди великого рокового свята. В неділю, в дні нашого Різдва, в рамцях нормальних щонедільних програм цих двох наших місцевих радієвих передач — увесь час присвячено святочній тематиці.

Крім цих двох сталих українських програм в Питсбургу, цього року американська радієва стація на північ від Питсбургу, в Ембріджу, чи не уперше в довгій історії американських українців — виявила незвичайну прихильність місцевим українцям. Протягом двох днів, виб то цілий день нашого Свят - Вечора й протягом Різдва — надавала вона довгу й дбайливо дібрану в'язанку українських коляд і колядок!

Сталося це старанням пароха УПЦеркви св. Володимира Вел. в Ембрідж, Всеч. о. протоєрей Миколи Федоровича. Кілька днів перед святами приготовив згаданий священик в студії тієї радієвої стації довгу радієву записку, зложену з Різдвяного привіту та серії 22-ох найкращих українських коляд. Кожну нашу коляду проголошував англійською мовою о. М. Федорович, подаючи її назву в обидвох мовах. Найбільше місця присвячено поясненням про нашого славного „Щедрика", його автора і його передчасну смерть з рук московсько-большевицьких окупантів України. Також сказано, хто переробив цю нашу музичну перлину на англійську мову, наслідком чого американська її редакція увійшла до репертуару популярних „американських" різдвяних мелодій.

Майже кожної чверть години впродовж цих двох днів на хвилях цього місцевого радія неслась у простори, в цілий ряд наших громад на північ від Питсбургу — хвиля українських різдвяних мелодій. Своїм розрадуваним слухачам — доповняючи святочний настрій впродовж цих двох днів, а чужим, зокрема довколишнім „малоросам" пророчисто доказуючи, що це наша споконвічна культурно-релігійна спадщина!

Н. Н.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Авторський вечір відомої української письменниці Віри Вовк - Селянської** відбудеться в п'ятницю, дня 19-го січня ц. р., о годині 8-ій вечора заходом Літературно - Мистецького Клюбу у Філядельфії в приміщенні „Тризуба" при 4932 Норт Брод вул. Вступне слово виголосить ред. Іван Коровицький.

● **Нюйоркський часопис „Джорнел Амерікен"** з 15 січня ц. р., надрукував листа п-ні Марії Душник до редакції, в якому вона протестує проти твердження відомого американського журналіста Джорджа Сокольського, що Хрущов є українець. Цитуючи виступи Нікити Хрущова, Марія Душник доводить на основі його ж висловлень, що він народжений в російському селі і що він є росіянин.

● **Про виставку скульптур Олександра Архипенка**, що відбувається тепер в Перл Ґалерії у Ню Йорку, надрукував коротку прихильну рецензію філядельфійський часопис „Ди Філаделфія Інквайрер" з 14 січня ц. р. В рецензії підкреслено вічну молодість Архипенкової творчости.

● **„Ціла родина мистців"** — статтю під такою назвою про артиста маляра Захарія Макаренка, мешканця Норт Берґену, Н. Дж., надрукував американський часопис „Гадсон Діспеч". Крім Захарії Макаренка займається малярством теж його дружина Валентина і донька п-ні Ронда Морман.

● **В будинку Української Вільної Академії Наук в ЗДА, 206 Вест 100 Ст., Ню Йорк 25, Н. Й.,** відбулася 14-го січня нарада, скликана Українським Військово - Історичним Інститутом в ЗДА, в справі видання Історії Українського Війська часів Української Центральної Ради, Гетьманату та Директорії. На нараді створено Видавничий Комітет. До Президії К-ту ввійшли: голова — ген.-полк. О. Загродський, заст. голови полк. К. Дацько, полк. С. Єфремов, полк. М. Курах, полк. І. Цапко та секретар пполк. П. Шіпрук. Листи й матеріяли для Інституту адресувати на вищеподану адресу УВАН в ЗДА.

● **В Східній Німеччині** така господарська скрута, що щораз більше предметів піддано раціоналізації. В минулому тижні проголошено, що для новонародженої дитини вільно купити тільки 20 пеленок. Масло, вугілля, дерево до печей і картоплі — теж тільки на картки.

Українська Літературно Мистецька Клюб Ню Йорк

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 19 січня ц. р., п-ні Наталія Пилипенко, кол. артистка театру „Березіль", прочитає спогади про Леся Курбаса та український театр. Початок о год. 8-ій веч.

Блу Кросс виготовив плян медичної допомоги старшим особам

Шикаго. — Президент Товариства Блу Кросс Волтер Дж. МекНерні повідомив, що ним очолюване товариство на спілку з Американським Товариством Шпиталів виготовили новий плян медичної опіки над старшими особами, який, на його думку, має бути „ліберальнішим" від того проєкту, який зголосив уряд в Конґресі минулого року. Цей плян пропонує медичну опіку всім особам, що покінчили 65-ий рік життя, а урядовий проєкт бере до уваги тільки членів соціяльного забезпечення, бо в рямках цієї організації він мав би відбуватися. Згідно з пляном Блу Кросс-у медична допомога старшим особам відбувалася б коштом федеральних фондів, якщо ті особи мали б прибутки нижче визначеної норми, а ті старші особи, що мали б більші прибутки, мусіли б самі платити вкладки на медичну опіку. Згідно з цією програмою забезпечений мав би право на 70-денне лікування в шпиталі. Урядовий проєкт передбачає 90 днів шпитального лікування.

Повідомлення Управи Капелі Бандуристів

По довших стараннях Т-ва Приятелів Капелі Бандуристів удалося зацікавити Капелею знаного американського імпресаріо К. Е. Креймера, який взявся на власний риск організувати на осінь 1962 р. ряд концертів по вищих школах і музичних об'єднаннях Америки й Канади, до чого стреміло від довшого часу все українське громадянство, маючи на увазі Капелю за амбасадора української культури.

Щоб не пошкодити старанням згаданого імпресаріо, Капеля на підставі тимчасової угоди мусить стриматися від будь-якого роду виступів аж до закінчення запланованої тури. Просимо наші громади прийняти це до уваги.

Про хід цієї справи в деталях будемо інформувати наше громадянство за допомогою преси.

З діяльности Вашинґтонської Групи УВАН

15 грудня 1961 р. відбулося чергове засідання Вашинґтонської Групи Української Вільної Академії Наук у ЗДА, на якому В. І. Кедровський зробив доповідь на тему „Спомини про українського письменника Миколу Чернявського". Доповідач розповів про свою першу зустріч з М. Чернявським в 1906 р., і відзначив, що під впливом Чернявського він став писати українською мовою. Особливо цікаві спогади В. Кедровського про співпрацю його з М. Чернявським у Херсонській Земській Губерніяльній Управі з 1910 р.

Доповідач зупинився також на поетичній творчості М. Чернявського і проаналізував деякі твори поета, зокрема його поему „Пантеон", а також дав загальну характеристику Миколи Чернявського, як письменника, людини і відданого енерґійного громадського діяча, що відзначався працьовитістю і скромністю. М. Чернявський, — як свідчить доповідач, „робив свою роботу не для слави й почестів, але свідомо, з органічної потреби своєї душі".

Присутні з інтересом прослухали цю змістовну доповідь і взяли активну участь в обговоренні її.

П. В.

ПОДЯКА

Дня 31-го грудня 1961 року упокоївся в Бозі мій Найдорожчий ЧОЛОВІК

бл. п. Денис Кузьмич МАРЧЕНКО

Цією дорогою складаю подяку Високопреподобному Отцеві Михаїлові, його Пані-Матці та Хористам за переведення жалобних Похоронів. Високопреподобному Митрофорному Протоєреєві о. Константинові Даниленко-Даниленському за його зворушливі слова над труною та на спільній трапезі, як також Пані-Матці Марині, що прибули з Филаделфії. Дорогим близьким слобожанам і рідним: В. Л. Стародубові з Дружиною й Анатолієві Стародубові, що прибули з далекого Індіянаполісу. Близьким друзям і приятелям Покійного: інж. П. К. Рацові з дружиною Тамарою, що був адміністратором Похорону, собратові Пережевському з Честеру та педагогові І. Ів. Зінченкові — спільникові по праці у Филаделфії. Голові Управи Горожанського Клюбу в Честері бр. Корольові та членові бр. Кржанівському за приготовану трапезу й виголошені слова співчуття. Шановному погребникові за технічне оформлення: вінки, квіти на Похороні. Всім Тим, що відвідали мене в дні найбільшої скорботи, туги й печалі. Всім Тим, що прибули віддати останній поклін моєму Єдиному Найдорожчому сопутникові життя, моєму Мужові, що лежав на смертному одрі! Всім Тим, що громадно брали участь в жалобних Похоронах, як також всім Тим, що провожали мого Незабутнього Мужа на місце вічного спочинку — на цвинтар в Честері, своїм і чужим, далеким і близьким — складаю свою найсердечнішу подяку і шану і молю Всевишнього, щоб нагородив Вас усіх Своїми небесними і земними щедротами!

Одинока горем і журбою прибита

вірна жона — ТАТ'ЯНА МАРЧЕНКО

Честер, Па., 9-го січня 1962 р.

СВЯТ-ВЕЧІРНІ ЗВИЧАЇ В СТАНИСЛАВІВЩИНІ

Меркнув день...

По цілоденній сніговії настала тиша. На небі рідшали хмари, а багряні смуги заходячого сонця, яскраво відбивалися по білому снігу. Пусті були вулиці від веселої дітвори, та рідше було видно на вулиці сани.

Я заїхала на просторе подвір'я селян, яких дочка Марійка зі мною вчилась в гімназії Рідної Школи в Станиславові. Запросила, щоб похвалитися своїми звичаями, яких вона ніколи не соромилася.

Ми вислили з саней та ввійшли у біленьку хату. Там була передсвяточна метушня. Господиня поспішала, щоб не спізнитися з вечерею, поки на небі зійде перша зоря. Ми ввійшли у чепурно прибрану світлицю, де рядками по стінах висіли святі ікони, а в кутку мерехтіла ялинка. Діти нетерпляче виглядали крізь засніжені шибки першої зірки. По середині світлиці стояв застелений білою скатертю стіл. Під скатертю густо розстелене запашне сіно, що мало пригадувати Божий вертеп. На столі плетений білий колач. Рядком стояли дві склянки, наповнені зерном, а в них горіли свічки — що пригадувало світло радости, яка зійшла на землю із народженням Божого Сина. У хаті метушня уставала.

А ось і замерехтіла перша зоря. До світлиці ввійшов господар дому, вніс два снопи: сніп пшениці і сніп вівса. Серед урочистої тиші господар привітав свою дружину такими словами:

Весела вістка світу ся з'явила:
Діва Марія Сина породила,
Сина породила, в яслах
положила.
Злетілися янголи Дитя
звеселяти,
„Слава во вишніх" —
Йому заспівати
Пастушки прибігли,
Богу ся кланяють
А три царі несуть дари
з далекого краю.
Тай ми Рожденному
низько ся кланяймо

(тут всі поклаяли голови)

Щастя — здоров'я в покорі
благаймо.
Дай, Воже, ці свята
в здоров'ї прожити
Тай другі свята в гаразді
зустріти!
Христос рождається!

Славіте його! — всі відповіли.

Господар поставив сніп пшениці в одному кутку хати, а сніп вівса в іншому. Це на те, щоб народжений Ісус обдарив їх добрим урожаєм. Господар провів молитву. Опісля усі радісно засіли до стола. За давнім звичаєм на Свят-вечір треба спожити дванадцять страв. Червоний буряковий борщ, риба, вареники картопляні, капустяні, пампушки на олії, голубці з пшоняної або гречаної каші з грибами, узвар із сушні (сушені овочі) та кутя, це були головні страви на Святу Вечерю.

Починали їсти від куті. Господар набирав ложку куті і кидав її під сволок — мовляв, скільки зерен причепиться до сволока, тільки буде нових роїв бджіл у тому році. Так робили всі, в кого була пасіка. Після вечері дівчата брали ложки і йшли на поріг „тарахкати". Вони говорили, що звідки відізветься собака, звідтіля приїде жених. Колись були такі повір'я, — тепер, — це лиш звичай.

Що позістало з вечері, те господар ніс до хліва поділитися з худібкою. Люди казали, що на Свят-вечір худібка між собою говорить. — Цього вечора не лягали вчасно спати. Старші розповідали про свої пригоди, звичаї батьків та дідів, молодші заводили коляди і так ожидали, коли із дзвіниці пролунає перший дзвін. Тоді вдягалися тепло та громадно йшли на Різдвяну Утреню віддати поклін Божому Дитяті.

На дворі настала тиха свята ніч. На небосхилі серед безлічі зірок царював срібний місяць, стелячи смугами срібно-синє проміння по білому снігу. З-під присипаних снігом стріх де-не-де мерехтіло пригашене світло ламп. Із церкви лунало могутнє „Бог Предвічний народився". Наче перли, котилися звуки коляди по замерзлому снігу і зникали в темряві далеких піль.

Ярослава Боженська

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ в щоденнику „СВОБОДА"

1 інч через одну шпальту за культурні імпрези 2.00
1 інч за одну шпальту за бизнесові оголошення $3.00
1 інч через одну шпальту за політичні оголошення $4.00

Ідеологічний вечір „ЗАРЕВА" в Ню Йорку

Продовжуючи в рамцях своїх Ідеологічних Вечерів цикл доповідей, присвячених нашим визначним ідеологам-публіцистам, Українське Академічне Товариство „ЗАРЕВО" в Ню Йорку влаштувало 4-го листопада 1961 р. в Літературно - Мистецькому Клюбі черговий Ідеологічний Вечір.

Після останніх Ідеологічних Вечерів з доповідями про Михайла Драгоманова, Вячеслава Липинського, Дмитра Донцова, нова Управа „ЗАРЕВА" в Ню Йорку під головуванням студ. Анни Процик розпочала свій академічний рік Вечором, присвяченим творчості Юрія Липи.

Як звичайно на всіх дотеперішніх Вечорах „ЗАРЕВА", вислухано дві доповіді у двох різних насвітленнях.

Оксана Матушевська - Бакум у своїй доповіді ствердила, що в наших часах Юрій Липа являється особливою постаттю письменника, публіциста, поета, лікаря і вояка. Його велика віра у свою націю й її будуччину дає надхнення його доволі суб'єктивному думанню і творчості, де центром всього стоїть Україна. Він аналізує її положення і будучність на підставі даних історичних, економічних і геополітичних з висновком про повноправність остаточної її долі — державної самостійности. Його глибоко чуттєва душа поета робить його твори — до певної міри — нереальними в політичному думанні. Але Юрій Липа був витвором своїх часів, коли великі ідеї були насичені твердою вірою і запалом.

Черговий доповідач Адріян Стецик, відмічуючи у своєму рефераті вартість Юрія Липи, передусім як публіциста, вказував одночасно на його однобічність. На думку доповідача, Юрій Липа занадто підкреслював географічно - економічні проблеми ніж політичні. Це в дечому послаблює праці Юрія Липи, зокрема, коли йдеться про працю „Призначення України".

Третім доповідачем був поет Євген Маланюк, який своїм виступом доповнив дві перші доповіді і заокруглив їх читанням поезій Юрія Липи. У своєму нарисі Євген Маланюк відмітив передусім вартість Юрія Липи як поета. Липа — заявив доповідач — є більше знаний як публіцист, проте менше як поет. Його поезії сьогодні мало відомі і вони являються рідкістю та їх не перевидають. Юрій Липа був, як висловився Євген Маланюк, „поетом для поетів" і як поет не буде ніколи популярним. Рівночасно доповідач відмітив ролю Юрія Липи в літературному процесі. Тут лінія Ю. Липи сильно лучить його з Ольжичем і Бажаном. В дальшому Є. Маланюк зупинився на стилю Липи, та звернув увагу на властивості його мови. Вкінці доповідач вказав на мистецтво перекладу в Юрія Липи, який перекладав твори Рільке, Герделіна та інших.

В першу частину програми Вечора входило ще читання поезій Юрія Липи у виконанні панни Каті Альфавицької та фортепіянове сольо панни Ірени Кіпи.

Товариською вечіркою закінчено програму другої частини Вечора. Ідеологічним Вечором керувала Анна Процик, секретарювала Маріянна Приходько, а мистецькою і товариською частиною проводили Альберт Кіпа і Володимир Бакум.

У Вечері, який пройшов з великим успіхом, взяло участь поверх 60 студентів.

П. Дорожинський

„Актори" — незвичайна українська вистава уже в стадії підготування

З Філядельфії повідомляють, що там під режисеруванням відомого актора українських театрів Богдана Паздрія іде підготова до вистави нової п'єси Леоніда Полтави під назвою „Актори". У ролях виступлять акторка Марія Степова і реж. Б. Паздрій. Між героями цієї віршованої історичної п'єси є київський майстер - мечник з Княжої України, Вояк Армії УНР, Потатарчена українка Одарка, що стала „Кіз-Одаркою", Посильна козачка із зруйнованого Петром Першим Батурина та ін. Цей твір — історична драма дуже своєрідного, незвичайного жанру, що йтиме проте як традиційне театральне дійство, — просякнутий ідеєю незнищимости української нації.

„Актори" в окремих характеристиках героїв написав Леонід Полтава, взоруючись на біографічні дані і творчий шлях двох наших найбільших сучасних мистців української сцени — Олімпії Добровольської та Йосипа Гірняка.

П'єса йтиме в супроводі світляних і звукових ефектів, включно з такою, чудово змонтованою радіоінженером Б. Бобинським сценою, як бомбардування Києва в 1941 році совєтськими літаками.

Т. Прохор

З хрестин на добрі цілі

В неділю 14-го січня відбулися в Іст Медов хрестини сина пана і пані Капчаків, який називається Стефан, Іван.

Хрестини відбулися в залі церкви св. Володимира в Гемстеді, де було 100 гостей. Хресним батьком і матір'ю були пан Василь Винницький і пані Анна Хом'як. Кум і кума зайнялися збіркою на пам'ятники Т. Шевченкові і Лесі Українці, і зібрали дол. 67.

Вільшість згодилася, щоб дол. 52 вислати на пам'ятник Т. Шевченкові, а дол. 15 на пам'ятник Лесі Українці, то ми просимо Адміністрацію „Свободи" переслати ці гроші до згаданих Комітетів.

Пожертви склали: п. Капчак — дол. 10, п. Борис — дол 10, п. Вовк — дол. 5, п. Буч — дол. 5, п. Лапинський — дол. 3, а решта гостей склали по дол. 2.

В. Винницький

● Московський літературний журнал „Новий мір" виявив трагедію, що її пережила стара большевичка, письменниця Анна Ахматова. Її чоловіка, передреволюційного письменника Ніколая Ґумільова, большевики розстріляли, саму її викинули з комуністичної партії і позбавили можливости дістати працю, а її сина заслали на Сибір, відкіля він вернувся щойно в 1956 році. Тепер вона має 73 роки. Її регабілітовано й видано її поезії накладом 50.000, а її син є професором університету в Ленінграді.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Сест-во Преч. Діви Марії, Відд. 112 повідомляє, що **Річні збори** відбулися 31-го грудня 1961. Управа була перевибрана в слідуючому складі: предсідниця — П. Різун, фін. секр. — М. Капраль, скарбник — Д. Романович, рек. секретар — А. Шмуцок.

СУБОТА, 20-го СІЧНЯ 1962:

ІРВІНГТОН, Н. Дж. — Річні Збори Т-ва ім. І. Франка, Від. 490, в год. 7:00 веч., в залі Укр. Пресвітерської Церкви, 36 Harisson Place, Irvington, N. J. — О. Чорномаз, секр.

НЕДІЛЯ, 21-го СІЧНЯ 1962:

ДІТРОЙТ, Міш. — Місячні Збори 175-го Відділу, Б-ва св. о. Николая, о год. 1 по пол. в залі УНДому при вул. Martin. — С. П. Крупка, секр.

ВІЛМІНГТОН, Дел. — Загальні Річні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 173 в год. 6-ій веч. в залі при церкві св. о. Миколая при 608 S Heald Str. Просимо всіх членів прибути на Збори. В програмі Зборів: звіт Управи, вибір нової Управи та вибір делеґатів на Конвенцію УНСоюзу. — Петро Щирба, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Звичайні Місячні Збори Б-ва св. Юрія, Відд. 239, від год. 3:00 до 4:30, в домі Укр. Амер. Горожан, при 847 N. Franklin. Порядок дня: інкасо членських внесків і біжучі справи. Безпосередньо потім відбудуться Звичайні Загальні Збори членів Б-ва для прийняття звідомлень з діяльности теперішнього Уряду та вибір нового уряду на 1962 рік. Коли в означенім часі не явиться вилагана статутом скількість членів, Збори зачнуться точно в год. 5-ій при кожній скількості членів. Порядок нарад буде відчитаний по відкритті Зборів. — д-р Вол. Галан, предсідник, Михайло Ковальчук, секретар.

ГЕМСТЕД, Н. Й. — Повідомляється отсим всіх членів Відд. 327, „Запорізька Січ", що Річні Збори відбудуться в залі укр. кат. церкви при 709 Фронт Ст., о год. 3 по пол. Програма Зборів: 1) Відкриття Зборів і вибір Президії; 2) Відчитання протоколу з останніх Річних Зборів; 3) Звіти членів Управи; 4) Звіт голови Комісії Хворих; 5) Звіт голови Контрольної Комісії; 6) Дискусія над звітами; 7) Уділення абсолюторії уступаючим завідуючим органам, 8) Реферат на актуальні союзові теми; 9) Вибір і заприсяження нових, завідуючих органів Відділу: Управи, Комісії Хворих і Контрольної Комісії; 10) Різне; 11) Закінчення. Всіх дорослих членів Відділу просимо обов'язково прибути на Збори. — Управа Відділу і Контрольна Комісія.

НЕДІЛЯ, 21-го СІЧНЯ 1962:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Звичайні Місячні Збори Т-ва ім. Івана Франка Відд. 83 о год. 12:30 по пол., в Українському Горожанському Клюбі при 847 N. Френклін вул. — На Зборах буде вибір делеґатів на 25-ту Конвенцію УНСоюзу. Просимо всіх членів обов'язково прибути на Збори та взяти участь в голосованню. —Роман Карбівник, предс., Степан Гавриш, секр.

МІЛВОКІ, Н. Дж. — Річні Збори Т-ва „Запорізька Січ" Відд. 347 в 1-ій годині по полудні в галі де звичайно. Просимо прийти на ті Збори. Контроля здасть звіт з діловодства за минулий рік. Буде вибір уряду на рік 1962. Відбудеться вибір делеґата на слідуючу Конвенцію. — С. Патен, пред., С. Чопик, кас., Гр. Тимчій, сек.

НЮАРК, Н. Дж. — Річні Загальні Збори Т-ва Калина 459 Відд. о год. 2 по пол. в Українській Централі при 180 Вільям вул. Участь усіх членів обов'язкова. Просимо членів, які залягають з вкладками прибути на збори і заплатити вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — А. Бордун, секретарка.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Звичайні Збори Т-ва „Подільська Січ", Відд. 8, в год. 2:00 по пол., в церковній залі св. Михаїла, при Chestnut St. На Зборах буде вибір делеґатів на Конвенцію УНСоюзу в травні ц. р. — В. Мандзій, секр.

БАЛТИМОРЕ, Куртіс Бей, Мд. — Звичайні Річні Збори Б-ва св. Михаїла, Відд. 55, зараз після другої Служби Божої, в церковній залі, — 1506 Church St. В програмі Зборів: звіти секретаря за два роки, вибір нової Управи на 1962 рік та вибір делеґата на Конвенцію УНСоюзу. — П. Зазуляк, предс.; А. Ціздин, секр.

ТАВНТОН, Масс. — Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 122, в год. 2:00 по пол., в приміщенні при 14 Maple Ave. В програмі Зборів: звіти Управи за 1961 р. Просимо прибути на означений час. — Є. Василик, предс.; М. Шура, кас.; М. Попович, секр.

БРИДЖПОРТ, Конн. — Річні Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 59, в УНДомі, під ч. 500 Ґалет вул., точно в год. 2:00 по пол. Проситься все членство прибути на час. В програмі: звіти Управи та Контр. Комісії за мин. рік, вибір нової Управи на 1962 р. Повідомляється також, що вибір делеґатів на 25-ту Конвенцію УНСоюзу відбудетьсян на Місячних Зборах в місяці лютому. По закінченні Зборів Т-во приготовляє малу вечірку для всіх членів. — В. Венгринович, предс.; С. Гуменюк, кас.; М. Галькевич, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим співвласниками 25-мільйонового майна організації!

Зроби УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 21-го СІЧНЯ 1962:

БОФФАЛО, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 127, в год. 11:30 перед пол., в церковній залі, при Філморе та Онейда вул. Тим, що не були на Річних Зборах, обрано і перевибрано таку Управу на 1962 рік: І. Вула, предс.; А. Кобрин, зас. предс.; П. Володка, фін. секр.; В. Вумбор, заст. М. Левицький, рек. секр.; Я. Литвин, заст.; М. Гаравус, кас. На цих Зборах буде вибір делеґатів на 25-ту Конвенцію УНСоюзу.

СЛИКВІЛ, Па. — Річні і Місячні Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 126, в церковній залі, в год. 2:00 по пол. Проситься всіх членів і членкинь прибути на означений час, буде звіт Управи за мин. рік, та вибір нової Управи на 1962 р. — І. Павлечко, предс.; Г. Дидів, секр. і касир

ГАДСОН, Н. Й. — Річні Збори Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 476, зараз по Службі Божій, в парафіяльній залі, при 59-69 South Second Partition St. Просимо всіх членів обов'язково прибути на ці Збори, з огляду на звіти за мин. рік та вибору нової Управи на 1962 рік. Крім цього є ще інші важливі справи до полагодження, як справа пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. — І. Юськів, предс.; М. Маряк, касир; П. Маряк, секр.

АКРОН, Огайо. — Річні Збори Б-ва Сош. Св. Духа, Від. 295, в год. 1:30 по пол., в церковній залі, при 185 Able St. Побажаним є, щоб всі члени Відділу прибули на Збори, в цілі вислухання звітів Управи та Контр. Комісії та вибору нової Управи на 1962 рік. Крім цього буде вибір делеґатів на 25-ту Конвенцію Укр. Народ. Союзу, яка відбудеться від 21-го травня 1962 р. в м. Ню Йорку. — Т. Кость, предс.; С. Мотрович, кас.; В. Пулк, секретар. — 133 E. Mapledale Ave., Akron 1, Ohio.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Від. 289, в год. 2:30 по пол., в Укр-Амер. Клюбі, при 292 Hudson Ave. — В програмі Зборів: вибір нової Управи на 1962 р., як також вибір делеґатів на 25-ту Конвенцію УНСоюзу, в дні 21-го травня ц р. Просимо всіх членів прибути. П. Дронь, предс.; М. Гуссар, кас.; В. Б. Гуссар, секр.

ШИКАҐО, Ілл. — Річні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд 106, в тій самій залі, де відбувається побір вкладок, при 841-43 Норт Вестерн Евеню. Від год. 11:00 до 1:00 буде побір вкладок, а від год. 1:00 будуть Річні Збори, в програму яких входить: звіт Управи з цілорічної діяльности, доходів та розходів та вибір нової Управи на 1962 рік. Крім цього, на цих Зборах будуть вирішені деякі справи, рішення яких є залежне від всіх членів. — А. Іванюк, предс.; Г. Дацьків, фін. секр.; М. Попіль, кас.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Річні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 206, в год. 1:00 по пол., в парафіяльній залі, під ч. 74 Ґеррис Еве. Згідно із статутом УНСоюзу, всі члени мають обов'язково явитись на Зборах. На порядку: звіт Контрольної Комісії і Управи за минулий рік, перебрания урядування новою Управою, яку обрано мин. місяця, і в склад якої увійшли такі особи: І. Кокольський, предс.; М. Чагарин, заст.; Є. Тепер, фін. секр.; Т. Чагарин, заст. секр.; В. Кіндафорський, рек. секр.; М. Фірман, заст. секр.; Л. Градюк, касир; М. Михалюк, заступник кас. Контр. Комісія: І. Околіта, Д. Бойко і Г. Тепер. Опікуни хворих: І. Стрик, М. Кузів, О. Колісник і М. Сталений. Тов. Суд: Т. Лаба, О. Червінський і В. Копитко. Кошовий: Н. Кава.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 21-го СІЧНЯ 1962 р.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. — Перші Збори 1962 р., Т-ва „Любов", Відд. 370, в шкільній кімнаті, при церкві св. Арх Михаїла, 566 Джордж Ст. Збирання чл. вкладок від год. 9:00 рано. Проситься всіх членів вирівняти залеглості за 1961 рік, як також заплачення посмертного за минулі роки. Управа обрана на 1962 р.: К. Стасюк, предс.; Т. Боднарчук, кас.; В. Гіна, секр. — Збори зачнуться точно в год. 11:45 перед пол.

ЧЕТВЕР 25-го січня 1962

ЛІМІНГТОН, Онт. — Річні Збори 504 Відділу УНСоюзу в Лімінгтон, Онт., відбудуться в четвер 25 січня 1962 о год. 7.30 вечером у залі УНО в Лімінгтон, Онт. Проситьня членів прибути та принести на збори належні членські вкладки. — Управа Відділу.

НЕДІЛЯ, 28-го СІЧНЯ 1962:

НЮАРК, Н. Дж. — Звичайні Річні Загальні Збори Т-ва „Орлик", Відд. 27, не відбудуться в неділю, 21-го січня, як це було подано в попередньому числі (11), а відбудуться в неділю, 28-го січня 1962 р., в год. 2:00 по пол., в домівці ОБВУА, при 9 Белмонт Еве. На порядку нарад: звіти Управи і Контр. Комісії, вибір нових органів Т-ва і вибір делеґатів на 25-ту Конвенцію УНСоюзу. — Управа.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читаючи будо до проснітя, а проснітя — по сила.

ТАРЗАН, ч. 4777. Важко знайти злочинця!



Мавполюд заперечував право королеві тубільців виконати смертний присуд над братами Остінами. — Один із них вбив трьох войовників — вияснював Вазулю...

Кожний і з них оскаржує один одного, і не можна їх розпізнати... Тому обидва мусять згинути.

— Вбивство? — допитувався Тарзан. — Так є, бвана! — відповів Вазулю. — Мої войовники дістали кулі в спину!